

SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA DJETETA S POSEBNIM POTREBAMA

Vulić, Gabriela

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:638481>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA
DJETETA S POSEBNIM POTREBAMA**

GABRIELA VULIĆ

Split, 2024.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Izvanredni diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Kolegij: Suvremeno djetinjstvo i prava djeteta

SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA DJETETA S POSEBNIM POTREBAMA

Studentica:

Gabriela Vulić

Mentor:

doc. dr. sc. Toni Maglica

Split, srpanj 2024.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. DJECA S POSEBNIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM POTREBAMA	2
2.1. Terminološka određenja	2
2.2. Klasifikacija posebnih odgojno-obrazovnih potreba	3
3. PRAVNI OKVIR ZA UKLJUČIVANJE DJECE S POSEBNIM POTREBAMA U ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE.....	5
3.1. Inkluzija djece s posebnim potrebama	9
4. SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA.....	11
4.1. Kompetencije odgojitelja za suradnju	12
4.2. Pravni okvir za suradnju odgojitelja i roditelja	13
4.3. Obilježja suradnje	14
4.4. Komunikacija u svrhu ostvarivanja suradnje	16
4.5. Oblici suradnje.....	17
4.5.1. Individualni razgovori.....	17
4.5.2. Roditeljski sastanci	18
4.5.3. Kutići za roditelje.....	18
4.5.4. Informiranje i motiviranje putem letka	19
4.5.5. Radionice.....	19
4.5.6. Uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad.....	20
4.5.7. Suvremeni oblici suradnje	20
5. SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA DJETETA S POSEBNIM POTREBAMA	21
5.1. Individualni razgovori.....	22
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	24
6.1. Cilj i hipoteze istraživanja	24

6.2. Instrument istraživanja	24
6.3. Postupak provedbe istraživanja	25
6.4. Uzorak istraživanja	26
7. REZULTATI I RASPRAVA	28
8. ZAKLJUČAK	35
9. LITERATURA.....	36
SAŽETAK.....	40
SUMMARY	41
PRILOZI.....	42
Popis tablica.....	42
Upitnik.....	42

1. UVOD

Obitelj kao primarna zajednica djeteta i odgojno-obrazovna ustanova ključni su dionici u djetinjstvu. Uspješna suradnja odgojitelja i roditelja od presudne je važnosti za razvoj djece. Odgojitelji i roditelji, kao važni čimbenici u životu djeteta, imaju zajednički cilj - osigurati optimalne uvjete za razvoj djeteta, odnosno osigurati njegovu dobrobiti. Suradnja pridonosi cjelovitom razvoju, odgoju i učenju djece i razvoju njihovih kompetencija što je zapravo cilj *Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) koji regulira rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Roditelji djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama suočavaju se s jedinstvenim izazovima koji zahtijevaju inkluzivni pristup u obrazovanju i odgoju. U tom kontekstu, suradnja između odgojitelja i roditelja postaje temeljna jer omogućuje individualizirani pristup svakom djetetu, uzimajući u obzir njegove specifične potrebe i sposobnosti. Roditelji, kao prvi i najvažniji odgojitelji, posjeduju neprocjenjivo znanje o svojoj djeci, dok odgojitelji donose profesionalno iskustvo i odgojne-obrazovne strategije koje mogu značajno unaprijediti djetetov razvoj.

Ovaj diplomski rad pruža teorijski pregled terminološkog određenja i klasifikacije posebnih odgojno-obrazovnih potreba, suradnju odgojitelja i roditelja te potrebne kompetencije, obilježja suradnje kao i oblike te suradnju odgojitelja i roditelja djeteta s posebnim potrebama. Cilj ovog diplomskog rada bio je ispitati stavove odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama te procjenu njihovih kompetencija potrebnih za navedenu suradnju. U istraživanju koje je provedeno sudjelovao je 121 odgojitelj ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Temeljem teorijske analize dostupne literature i postavljenih zadaća htjelo se ispitati povezanosti razine obrazovanja, duljine staža te dobi odgojitelja i njihovih stavova o važnosti suradnje i kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.

2. DJECA S POSEBNIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM POTREBAMA

2.1. Terminološka određenja

Tijekom povijesti u skladu s društveno-povijesnim razdobljem mijenjao se odnos društva prema osobama s posebnim potrebama kao i sama terminologija koja se koristila za njih. Prema autorici Bouillet (2010), u literaturi, kao i u svakodnevnom životu možemo naići na termine iz povijesti koji su prisutni i danas iako su neprihvatljivi. Neprimjerenom terminologijom kao što je „hendikepiran“ ili „invalid“ umanjujemo vrijednost te osobe te smo je obilježili njenim nedostatkom. No umjesto toga osobu trebamo doživjeti kao osobu koja bez obzira na svoje poteškoće ima prava, potrebe, želje i potencijale kao i svi drugi te omogućiti da se osjeća ravnopravnom. Kako bi promijenili te neprihvatljive termine važno je istaknuti samo osobu, a ne njeno oštećenje. Što se tiče djece, u literaturi možemo naći najčešće na dva termina: *dijete s teškoćama* i *dijete s posebnim potrebama*. No prema autorici Zrilić (2011) iako se koriste ta dva termina, ona se ne odnose na isto. Kada se govori o *djeci s teškoćama* misli se na djecu sa sniženim intelektualnim sposobnostima, slijepu i slabovidnu djecu, gluhu i nagluhu, djecu s poremećajem govora, glasa i jezika, djecu s motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima, djecu sa smetnjama u ponašanju, s poremećajem pažnje te djecu sa specifičnim teškoćama učenja. U kategoriju *djece s posebnim potrebama* ubrajamo i darovitu djecu, a ne samo onu s teškoćama (Zrilić, 2011).

2.2. Klasifikacija posebnih odgojno-obrazovnih potreba

U dokumentu *Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju djece s teškoćama u razvoju* (NN 24/15) navodi se orijentacijska lista vrsta teškoća u razvoju, prema kojoj postoje sedam skupina vrsta teškoća u razvoju:

1. Oštećenja vida
2. Oštećenja sluha
3. Oštećenja jezično-govorne-glasovne komunikacije i specifične teškoće u učenju
4. Oštećenja organa i organskih sustava
5. Intelektualne teškoće
6. Poremećaji u ponašanju i oštećenja mentalnog zdravlja
7. Postojanje više vrsta teškoća u psihofizičkom razvoju

Prema *Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe* (NN 63/08) dijete s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama je *dijete s teškoćama*, odnosno dijete s utvrđenim stupnjem i vrstom teškoće po propisima iz socijalne skrbi, koje je uključeno u redovitu i/ili posebnu odgojnu skupinu u dječjem vrtiću, ili posebnu odgojno-obrazovnu ustanovu ili *darovito dijete*, to jest dijete kojem je utvrđena iznadprosječna sposobnost u jednom ili više područja uključeno u jasličke i vrtičke programe predškolskog odgoja i naobrazbe. Dijete s teškoćama je dijete s utvrđenim stupnjem i vrstom teškoće po propisima iz socijalne skrbi, koje je uključeno u redovitu i/ili posebnu odgojnu skupinu u dječjem vrtiću, ili posebnu odgojno-obrazovnu ustanovu. To su:

- djeca s oštećenjem vida,
- djeca s oštećenjem sluha,
- djeca s poremećajima govorno-glasovne komunikacije,
- djeca s promjenama u osobnosti uvjetovanim organskim čimbenicima ili psihozom,
- djeca s poremećajima u ponašanju,
- djeca s motoričkim oštećenjima,
- djeca sniženih intelektualnih sposobnosti,
- djeca s autizmom,
- djeca s višestrukim teškoćama,

– djeca sa zdravstvenim teškoćama i neurološkim oštećenjima (dijabetes, astma, bolesti srca, alergije, epilepsija i slično)

Nadalje u istom dokumentu (NN 63/08) navode se podjele lakših i težih teškoća. Lakšim teškoćama djece smatraju se:

- slabovidnost,
- naglušost,
- otežana glasovno-govorna komunikacija,
- promjene u osobnosti djeteta uvjetovane organskim čimbenicima ili psihozom,
- poremećaji u ponašanju i neurotske smetnje (agresivnost, hipermotoričnost, poremećaji hranjenja, enureza, enkompreza, respiratorne afektivne krize), motorička oštećenja (djelomična pokretljivost bez pomoći druge osobe),
- djeca sa smanjenim intelektualnim sposobnostima (laka mentalna retardacija)

Težim, pak, teškoćama djece smatraju se:

- sljepoća,
- gluhoća,
- potpuni izostanak govorne komunikacije,
- motorička oštećenja (mogućnost kretanja uz obveznu pomoć druge osobe ili elektromotornog pomagala),
- djeca značajno sniženih intelektualnih sposobnosti,
- autizam,
- višestruke teškoće (bilo koja kombinacija navedenih težih teškoća, međusobne kombinacije lakših teškoća ili bilo koja lakša teškoća u kombinaciji s lakom mentalnom retardacijom)“

(Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, NN 63/08)

Prema *Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN 151/22) možemo vidjeti još jednu podjelu. Djeca s posebnim potrebama dijele se na *djecu s teškoćama* i *darovitu djecu*. Nadalje, *djeca s teškoćama* dijele se u tri kategorije: djeca s teškoćama u razvoju, djeca s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima te djeca s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim i jezičnim čimbenicima.

3. PRAVNI OKVIR ZA UKLJUČIVANJE DJECE S POSEBNIM POTREBAMA U ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Svako dijete bez obzira na svoje individualne sposobnosti ili poteškoće mora imati jednake mogućnosti za osiguravanje svojih dobrobiti. Mogućnost uključivanja djece s različitim potrebama u odgojno-obrazovni sustav prepoznato je i podržano međunarodno i nacionalno putem različitih zakonodavnih mjera (Bouillet, 2010). Postoje međunarodni i nacionalni dokumenti kao i zakonski okviri koji osiguravaju dobrobiti djece. Temeljni međunarodni dokumenti koji osiguravaju prava sva djecu su: Opća deklaracija o ljudskim pravima (1948), Deklaracija o pravima djeteta (1959), Konvencija o pravima djece (1989), Izjava iz Salamance te Okvirni plan akcije za odgoj i obrazovanje osoba s posebnim potrebama (1994). U nastavku ovoga poglavlja prikazati će se zakoni, ustavi, pravilnici te ostali dokumenti iz kojih proizlaze prava djece, pravo na odgoj i obrazovanje, odnosno pravo na inkluziju djece s posebnim potrebama.

Opća deklaracija o ljudskim pravima usvojena je od strane Opće skupštine Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948. godine. Deklaracija je rezultat nastojanja da se uspostave univerzalni standardi ljudskih prava koji će se primjenjivati na sve ljude diljem svijeta. Prema članku 26. ovog dokumenta ističe se pravo svake osobe na obrazovanje. To obrazovanje treba težiti jačanju poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, te promicati razumijevanje, toleranciju i prijateljstvo među svim narodima. Deklaracija nije pravno obvezujući dokument, ali predstavlja temeljna načela na kojima su kasnije izgrađeni ključni dokumenti o ljudskim pravima.

Deklaracija o pravima djeteta je dokument koji je usvojen od strane Opće skupštine Ujedinjenih naroda 1959. godine. Iako deklaracija nije pravno obvezujući instrument kao *Konvencija o pravima djeteta* (1989), ima važnu simboličku i moralnu vrijednost te je predstavljala preteču kasnije usvojene Konvencije. *Deklaracija o pravima djeteta* ističe osnovna prava koja pripadaju djeci i poziva države članice da priznaju i štite ta prava. Neki od ključnih principa i prava koja su navedena u *Deklaraciji* uključuju i pravo na obrazovanje. Deklaracija prepoznaje pravo djece na obrazovanje koje treba biti besplatno i obvezno, barem

u osnovnom obliku. Također naglašava potrebu za razvojem dječjih sposobnosti i talenata te poticanje djece na razumijevanje i poštovanje ljudskih prava. *Deklaracija o pravima djeteta* predstavlja prvi dokument koji je na globalnoj razini istaknuo potrebu za zaštitom i promicanjem prava djece. Iako nije pravno obvezujući, *Deklaracija* je imala velik utjecaj na kasniji razvoj međunarodnih instrumenata kao što je *Konvencija o pravima djeteta*.

Konvencija o pravima djeteta je međunarodni dokument usvojen od strane Opće skupštine Ujedinjenih naroda 1989. godine. *Konvencija* je prvi pravno obvezujući instrument koji se bavi isključivo pravima djece. Ona prepoznaje da djeca imaju posebne potrebe i zahtjeve koji se moraju uzeti u obzir kako bi se osiguralo njihovo pravilno razvoje i zaštita. *Konvencija o pravima djeteta* utvrđuje niz osnovnih prava koja pripadaju djeci, uključujući pravo na život, pravo na obrazovanje, pravo na zdravlje, pravo na igru i rekreaciju, pravo na zaštitu od nasilja i zlostavljanja, pravo na izražavanje mišljenja te pravo na zaštitu identiteta i privatnosti. Ovaj dokument predstavlja prekretnicu u pristupu djeci kao nositeljima prava. Umjesto da se djecu smatra samo osobama koje trebaju posebnu zaštitu, *Konvencija* priznaje da djeca imaju vlastite identitete, potrebe, mišljenja i prava koja treba poštivati. Djeca se tretiraju kao subjekti s pravima, a ne samo objekti skrbi.

Inkluzivno obrazovanje temelji se na „ljudskom pravu na obrazovanju, koje je doneseno *Općom deklaracijom o ljudskim pravima* iz 1948. godine“, a osim toga je „jednako pravo djece garantirano načelom nediskriminacije u *Konvenciji o pravima djeteta* donesenoj na zasjedanju Opće skupštine UN-a 1989. godine“ (Igrić i sur. 2015:22).

UNESCO-ova Svjetska konferencija o posebnim obrazovnim potrebama u Salamanci, održana 1994. godine, bila je važan događaj u promoviranju inkluzivnog obrazovanja. Na konferenciji je usvojena *Izjava i okvir za djelovanje* kojima se naglašava važnost osiguranja jednakih prava i pristupa obrazovanju za sve učenike, uključujući i djecu s posebnim potrebama. Ovim dokumentom UNESCO je podržao inkluzivno obrazovanje kao temeljno pravo djece te je naglasio potrebu da obrazovni sustavi budu prilagođeni tako da omoguće inkluzivno okruženje za sve učenike. Inkluzivno obrazovanje potiče razumijevanje i prihvaćanje različitosti, promovira jednakost i osnažuje sve učenike da ostvare svoj puni potencijal. Spomenuta *Izjava i okvir za djelovanje iz Salamanke* i *Konvencija o pravima djeteta* predstavljaju ključne dokumente koji su utjecali na promicanje prava djece i inkluzivnog obrazovanja diljem svijeta.

Oni naglašavaju važnost jednakosti, prava i pristupa za sve djecu bez obzira na njihove posebne potrebe ili razlike.

Izjava i okvir za djelovanje iz Salamanke odnose se na sljedeća prava:

- pravo sve djece, uključujući i one s privremenim ili stalnim posebnim obrazovnim
- potrebama
- pravo da sudjeluju u obrazovanju usmjerenom djetetu koje će odgovarati potrebama
- svakog pojedinog djeteta
- obogaćivanje i korist za sve uključene u inkluzivno obrazovanje
- pravo sve djece na kvalitetan i osmišljen odgoj i obrazovanje
- vjerovanje da inkluzivno obrazovanje vodi inkluzivnom društvu i da je u konačnici
- isplativo (Igrić i sur. 2015:23).

U Republici Hrvatskoj odgojno-obrazovna politika djece s posebnim potrebama regulirana je sljedećim dokumentima: *Ustav Republike Hrvatske* (NN 05/14) *Zakon o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju* (NN 57/22), *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014) te *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe* (NN 63/08).

U *Ustavu Republike Hrvatske* (NN 05/14), članak 63. navodi kako država štiti djecu i odgojne uvjete kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život. Prema članku 65. tog istog *Ustava* definira se pravo na obrazovanje, kako je obrazovanje u Republici Hrvatskoj svakome dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu s njegovim sposobnostima.

Zakon o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 57/22) uključuje odredbe koje se odnose na djecu s teškoćama u razvoju kako bi se osigurala njihova prava i inkluzija u predškolski odgoj i obrazovanje. *Zakon* osigurava pravo djece s teškoćama u razvoju na uključivanje u predškolski odgoj i obrazovanje. Cilj je osigurati da sva djeca, bez obzira na svoje individualne razlike, imaju jednake mogućnosti za sudjelovanje u obrazovnom procesu.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) je službeni dokument propisan u Republici Hrvatskoj koji sadrži temeljne vrijednosti odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. *Dokument* (2014) određuje sve bitne kurikularne sastavnice koje se trebaju odražavati na cjelokupnu organizaciju i provođenje odgojno-obrazovnoga rada u svim vrtićima u Republici Hrvatskoj.

„Svako dijete, neovisno o kronološkoj dobi, razvojnim mogućnostima i posebnim potrebama, ili pak vjerskim, nacionalnim, ekonomskim i drugim posebnostima njegove obitelji, predstavlja ravnopravnu i jednako vrijednu jedinku, sa svojim jedinstvenim potrebama, mogućnostima i pravima. Djeca s posebnim potrebama i pravima smatraju se ravnopravnim članovima zajednice koji su aktivno uključeni u sve segmente redovitoga odgojno-obrazovnog procesa, a ne izolirani ili segregirani entitet.“

(NKRPOO, 2014:35)

Prema istom dokumentu (2014) vrtić je mjesto tolerancije gdje se osiguravaju prava djeci na jednakost šansi i uživanje jednakih prava za sve te stvara inkluzivno okruženje to jest poštuje i prihvaća svaki oblik različitosti djece i njihovih obitelji.

Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i naobrazbe (NN 63/08) utvrđuje se između ostalog i „predškolski odgoj i naobrazba djece i djece s posebnim potrebama i to djece s teškoćama i darovite djece“. Prema istom dokumentu u članku 3. navodi se kako se programi javnih potreba organiziraju i realiziraju za djecu s teškoćama te darovitu djecu. Prema članku 5. programi rada za djecu s teškoćama provode se s djecom starosne dobi od šest mjeseci do polaska u školu, i to uključivanjem djece u: odgojno-obrazovne skupine s redovitim programom, odgojno-obrazovne skupine s posebnim programom posebne ustanove.

3.1. Inkluzija djece s posebnim potrebama

Zakoni, deklaracije, ustavi, zakonski akti, pravilnici te ostali dokumenti koji su prikazani u prethodnom poglavlju osiguravaju prava sve djece na odgoj i obrazovanje. Uključivanjem djece s posebnim potrebama u redoviti odgojni-obrazovni sustav dovodi do inkluzije. Principi inkluzivnog obrazovanja odnose se na način pružanja obrazovanja koje uključuje svu djecu, bez obzira na njihove razlike. Inkluzija predstavlja najviši stupanj uključenosti djece i uvažavanja prava i različitosti svakog djeteta. Prema Zuckermann (2016) sam termin inkluzije ima veći broj određenja kao što su termini uključenost, sadržavanje, obuhvaćanje, podrazumijevanje. Inkluzivno obrazovanje, kako navodi autorica Bouillet (2019), podrazumijeva pristup obrazovanju u kojem su sva djeca uključena u proces učenja, bez obzira na njihove individualne karakteristike ili poteškoće. Umjesto da se djeca prilagođavaju sustavu, inkluzivno obrazovanje prepoznaje i uvažava različitosti među njima. „Inkluzivno obrazovanje odgovara na različite odgojno-obrazovne potrebe djece, a temelji se na uključivanju i ravnopravnom sudjelovanju svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa“ (Bouillet, 2019:11). Inkluzivni odgoj i obrazovanje temelji se na jednakosti, ravnopravnosti i ne diskriminaciji. Uključivanje djece u sustav odgoja i obrazovanja, uključujući predškolski odgoj, jedan je od ključnih elemenata odgojno-obrazovne inkluzije. Inkluzija uključuje proces stvaranja okruženja u kojem će djeca s teškoćama u razvoju i djeca bez teškoća zajedno sudjelovati u različitim aktivnostima, učiti i razvijati se. Cilj inkluzivnog pristupa u vrtićima, i općenito u obrazovnom sustavu, je osigurati da sva djeca imaju pristup istim mogućnostima i da sudjeluju u aktivnostima bez obzira na svoje individualne razlike ili teškoće u razvoju (Karamatić Brčić, 2011).

Uključivanjem djece s posebnim potrebama u predškolske ustanove, prema brojnim istraživanjima i literaturama, pokazuje kako dovodi do pozitivnog razvoja, kako njihovog tako i njihovih vršnjaka koji se normalno razvijaju (Allen i Schwartz, 2001; MacDonell i Hardman, 1988 prema Kostelnik i sur., 2004). Inkluzija je sustav u kojem svi članovi odgojno – obrazovne zajednice imaju odgovornost da sva djeca dosegnu svoj razvojni potencijal (Friend i Bursuch, 2006, prema Rudelić, Pinoza Kukurin, Skočić Mihić, 2001). Izvjesno je da inkluzija predstavlja proces koji mijenja cijelu zajednicu, kako ističe Kobešćak (2003). Osim što se odnosi na promjene u odgojno-obrazovnoj instituciji, inkluzija ima za cilj stvaranje okruženja u kojem će djeca s teškoćama u razvoju i djeca bez teškoća zajedno raditi, učiti i živjeti. U

takvom inkluzivnom okruženju, poštuje se individualnost svakog djeteta. Inkluzija djece u predškolske ustanove s djecom bez posebnih potreba dovodi do razvoja empatija kao i humanosti kod djece bez posebnih potreba (Sindik, 2013).

4. SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA

S obzirom da je obitelj primarna zajednica odgajanja, a da je dijete gotovo svakodnevno uključeno u predškolski sustav potrebna je suradnja između ta dva sustava. Suradnja između obitelji i ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja važna je za osiguranje kontinuiteta u odgojno-obrazovnom djelovanju. Zajedničko djelovanje ta dva sustava doprinosi „osobnom zadovoljstvu i dugoročnoj dobrobiti svih dionika procesa - djece, roditelja i odgojitelja“ (Visković, 2018:15). Obitelj i ustanova imaju ključnu ulogu u odgoju i obrazovanju djeteta te njihova suradnja pridonosi cjelovitom razvoju djeteta. Kako bi se došlo do zajedničkog cilja suradnje, cjelovitog razvoja djeteta, potrebno je težiti za ujednačavanjem odgojnih ciljeva roditelja i odgojitelja (Valenčić Štemberger, 2021). Prema Oremuš, Glavor, Penava-Polić (2022) suradnja vrtića i roditelja osnova je za stvaranje optimalne okoline koja primjereno odgovara na individualne i razvojne potrebe djeteta. U suvremenoj pedagoškoj teoriji i praksi, suradnja se nameće kao imperativ za svakog roditelja i odgojitelja (Višnjić Jevtić 2018). Autorica nadalje navodi kako je nužnost suradničkih odnosa dovela do brojnih istraživanja o suradnji i posljedicama suradnje kako za samo dijete, tako i za roditelje i odgojitelje. Rezultati tih istraživanja pokazuju rezultate suradnje samo u svrhu akademskog uspjeha djece. Za razliku od njih, novija istraživanja „proširuju pozitivno djelovanje suradnje na cjelovit razvoj djeteta uz osiguravanje ujednačenih postupaka i poticaja obitelji i ustanove ovisno o individualnim interesima i mogućnostima pojedinog djeteta“ (Patrikakou, Weissberg, Redding i Walberg, 2005, de Carvalho, 2014, Ljubetić, 2014 prema Višnjić Jevtić, 2018:5).

Na koji način će se ostvariti suradnja i u kojoj mjeri će biti uspješna uvelike ovisi o samom odgojitelju. Jedna od profesionalnih uloga odgojitelja je iniciranje suradnje s roditeljima. Kako bi odgojitelji poticali suradnju s roditeljima potrebno je da poznaju njihovu obiteljsku kulturu, da razumiju obiteljsko funkcioniranje i odgojno-obrazovne ishode u obitelji. Jedna od profesionalnih uloga odgojitelja je upravo da razumiju i doprinose kvaliteti uvjeta odrastanja djece.

4.1. Kompetencije odgojitelja za suradnju

Jedan od najvećih izazova u odgojno-obrazovnom radu odgojitelja upravo jest suradnja s roditeljima. Iako istraživanja naglašavaju prednosti takve suradnje, postoji i priznanje da odgojitelji ponekad procjenjuju ovaj aspekt svog rada kao najteži i najstresniji. Jedan od mogućih razloga za ovakvu procjenu može biti nedostatak specifičnih kompetencija ili vještina potrebnih za uspostavljanje uspješne suradnje s roditeljima. Odgojitelji mogu osjećati nedostatak znanja o komunikacijskim strategijama, rješavanju konflikata, ili razumijevanju različitih roditeljskih stilova i očekivanja. Osim toga, neki odgojitelji možda nemaju dovoljno iskustva u radu s roditeljima ili nisu primili odgovarajuću podršku ili edukaciju za uspostavljanje suradnje s njima. Višnjić Jevtić (2018) analizom dostupne literature došla je do spoznaje da potrebne kompetencije koje jedan odgojitelj treba imati da bi mogao ostvariti suradnju s roditeljima proizlazi iz njegovih stavova, vještina i znanja. Unatoč važnosti posjedovanje kompetencija za ostvarivanje suradničkih odnosa, rezultati istraživanja pokazuju kako odgojiteljima nedostaje obrazovanja u tom području (Brown, Harris, Jacobson, i Trotti, 2014; Maleš, Ljubetić, Stričević, 2010; MetLife 2006 prema Visković, Višnjić Jevtić, 2017). Osim procjene nedostatka obrazovanja kako bi osnažili svoje kompetencije za suradnju, ono što utječe na suradnju su i njegovi osobni stavovi i predrasudi. Prepoznavanje vlastitih predrasuda i stavova do kojih dovode ključno je za odgojitelje koji žele biti profesionalni i teže kvalitetnom odgojno-obrazovnom radu i ostvarivanju dobrobiti djece. Rezultati istraživanja kojeg su provele Visković i Višnjić Jevtić (2017) potvrđuju da odgojitelji svojim formalnim obrazovanjem nisu stekli dovoljno kompetencija za suradnju s roditeljima te da su svoje kompetencije stekli neformalnim oblicima učenja, često kroz edukacije tijekom svog profesionalnog rada. Dok autori Vuorinen i sur. (2014) naglašavaju da osobine koje su sastavni dio kompetencije za suradnju s roditeljima nije moguće razvijati tijekom formalnog obrazovanja, nego se one stječu iskustveno.

Može se zaključiti da je potrebno sustavno obrazovanje i profesionalno usavršavanje odgojitelja kroz razne edukacije za razvijanje kompetencije potrebnih za suradnju s roditeljima. Nužno je uskladiti potrebe pedagoške prakse s obrazovanjem odgojitelja u Hrvatskoj. Kako bi se odgojitelji što bolje pripremili za zahtjeve prakse, posebno za područje suradničkih odnosa s roditeljima, inicijalno obrazovanje odgojitelja trebalo bi obuhvaćati različita područja djelovanja i kontinuirano ih nadograđivati (Jurčević Lozančić, Basta, Šerbetar, 2019).

4.2. Pravni okvir za suradnju odgojitelja i roditelja

Osim što suradnja ima dobrobiti za sve dionika odgojno-obrazovnog procesa: roditelje, djecu i odgojitelje, ona nije nešto što odgojitelji kao i roditelji mogu odbaciti. Suradnja je pravno obvezujuća jer je definirana *Zakonom o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju* (NN 57/22). U članku 16. tog istog Zakona navodi se da je dječji vrtić dužan dopunjavati obiteljski odgoj i svojom otvorenošću uspostaviti djelatnu suradnju s roditeljima i neposrednim dječjim okruženjem. Ono što predstavlja problem je što zakonom nisu definirani načini suradnje ni kako se suradnja treba provoditi.

Prema *Obiteljskom zakonu* (NN 49/23) članak 94. roditelj je dužan i odgovoran odazvati se sastancima ili pozivu odgojno-obrazovne ustanove u vezi s odgojem i obrazovanjem djeteta.

Spremnost na uspostavljanje suradničkih odnosa odgojitelja s obiteljima djece prema dokumentu *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014), jedan je od načina određivanja kvalitete kao i razvoj odgojno-obrazovne prakse i kurikuluma vrtića. Jedno od četiri načela odnosno vrijednosnih uporišta ovog dokumenta jest partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom. Tim načelom definira se obitelj i vrtić kao dva temeljna sustava u kojem se dijete razvija i raste. Oba okruženja imaju važnu ulogu u zadovoljavanju osnovnih potreba djeteta, kao i u njegovom emocionalnom, socijalnom i kognitivnom razvoju. Stoga je nužno da djetetovi skrbnici kao i odgojitelji imaju „izravnu, kvalitetnu i ohrabrujuću komunikaciju kako bi informacije o djetetu mogle nesmetano i dvosmjerno cirkulirati“ (NKRPOO, 2014:13). Kako bi se uspjelo u tome potrebno je prihvaćati i poštivati roditelje kao ravnopravne članove te je potrebna obostrana spremnost na djelatno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom radu. Ustanove ranoga odgoja i obrazovanja trebaju omogućiti „roditeljsko djelatno sudjelovanje u oblikovanju vizije ustanove te prilike za sudjelovanje roditelja u planiranju, realiziranju i evaluaciji odgojno-obrazovnoga procesa“ (NKRPOO, 2014:15). Možemo zaključiti da službeni dokument koji sadržava bitne sastavnice provođenja odgojno-obrazovnoga rada u svim vrtićima u Republici Hrvatskoj određuje partnerstvo odgojno-obrazovne ustanove i roditelja, to jest djetetova skrbnika što je još viša razina suradničkih odnosa.

Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i naobrazbe (NN 63/08) utvrđuje se kako se programi namijenjenoj darovitoj djeci definiraju u stalnoj suradnji s roditeljima. Člankom 26. u nabranju zadaća za čije obavljanje je odgovoran odgojitelj, navodi se i suradnja s roditeljima. Suradnja i savjetodavni rad s roditeljima ulazi u ostale poslove do ispunjenja satnice od punog radnog vremena.

4.3. Obilježja suradnje

Kako bi suradnja između odgojitelja i roditelja bila što uspješnije postoje određeni čimbenici kao i obilježja koji pridonose tomu. Ono što je prvotno potrebno je da odgojitelj osvijesti svoja dosadašnja iskustva tijekom suradnje s roditeljima kako bi spoznao zašto je došlo do problema u pojedinoj suradnji, zašto neki odnosi nisu bili ugodni iako bi trebali biti. Osvještivanjem svojih dosadašnjih iskustava i strategija odgojitelj zapravo osvještuje svoje komunikacijske modele. „Osnovni je uvjet upoznavanja potreba, stavova, mišljenja i interesa drugih otvorenost naše institucije, radnog mjesta i nas kao osoba prema onima kojima je i namijenjen naš rad i naša djelatnost“ (Milanović i sur., 2014:71). Kako bi bili spremni pružiti pomoć i potporu ili s ikim surađivati na zajedničkom poslu, potrebno je da toj osobi dopustimo da može slobodno iskazivati svoje stavove, mišljenja te osjećaje.

Dopuštanjem otvorenosti u iskazivanju stavova ili onoga što osoba osjeća i misli važno je u pojedinačnim odnosima, u odnosu s djecom, skupinom djece, s njihovim roditeljima, s kolegicom u grupi te s drugim djelatnicima vrtića. U odnosu na suradnju s roditeljima, otvorenost se može izraziti usmenim putem kao što su razgovori, informiranje, savjetovanje, dogovaranjem. Osim toga, može i pismenom komunikacijom u obliku anonimnih anketa ili upitnika. Može biti i nekim drugim vidovima komunikacije kao što je telefonom.

Osim otvorenosti važan dio suradnje je i *pridavanje važnosti* onom što su nam drugi iskazali što je ujedno i drugi čimbenik za suradnju. To možemo pridavajući važnosti njihovom ponašanju, emocionalnom iskazu, ako usmjerimo pozornost na ono što nam govore, ako dajemo do znanja kako smo čuli, vidjeli, pročitali, ali i razumjeli njihov iskaz. Uz to, ako tražimo pojašnjenje ili dodatne informacije o onome što su nam rekli sve to može pomoći izgraditi uspješne suradničke odnose. Ako u slučaju negiramo ili ne primjećujemo ili

umanjujemo važnost njihovog iskaza s vremenom će prestati iskazivati svoje osjećaje, mišljenje i stavove što će dovesti do smanjenja suradnje ili potpunog gubitka (Milanović i sur., 2014).

Slijedeći važan čimbenik je *odgovarajuće djelovanje* s obzirom na iskazane potrebe ili probleme onih s kojima surađujemo. Milanović i suradnici (2014) naglašavaju kako odgovarajuće djelovanje ne znači i ostvarivanje svega onoga što roditelj želi. Odnosi se na pružanje potpore, pomoći osobe ili skupine kao i traženje pomoći za sebe. Ako odgajatelj ne može pomoći roditelju i učiniti sve kako bi se riješio neki problem ili postigao neki cilj, odgojitelj može to slobodno reći roditelju i uputiti ga onome tko mu može pomoći kao što su stručni suradnici u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Pri tome je potrebno argumentirati i objasniti roditelju zašto niste u mogućnosti pomoći. Važno je ostvariti uvjete u kojima je problem moguće riješiti ili ostvariti cilj, uz suradničko djelovanje.

„Kada želimo postići neki cilj i svjesni smo da će vjerojatnost njegova ostvarenja biti veća u zajedničkoj aktivnosti s jednom ili više osoba koje također imaju interesa za ostvarenje našeg cilja, tada dolazi do suradnje između nas i drugih osoba“ (Milanović i sur., 2014:72). Odgojitelj zajedno s roditeljem može djelovati jedino ako ima temeljno povjerenje u sebe i u njega. Važan preduvjet za stupanje u suradničke odnose s roditeljem je, osim povjerenja, pozitivan stav prema sebi i prema roditeljevim namjerama, sposobnostima i njegovoj osobnosti.

Uz ovo, navodi se i emocionalna pismenost kao jedno od obilježja suradnje. Kako bi se uspjela kvalitetna komunikacija koja vodi uspješnoj suradnji potrebno je i na razumljiv način iskazivati svoje osjećaje kao i prepoznati i razumjeti tuđe. U odnosima između odgojitelja i roditelja djeteta, emocije su često prisutne. Iako se temeljni aspekti tog odnosa mogu temeljiti na informiranju, razmjeni podataka, mislima i stavovima, emocije igraju važnu ulogu u oblikovanju i održavanju tih odnosa. Važno je da odgojitelji i roditelji nauče upravljati ugodnim, kao i onim manje ugodnim emocijama na konstruktivan način kako bi održali zdrav odnos i fokusirali se na dobrobit djeteta. Odgojitelj ne bi smjeo umanjivati važnost roditeljevih osjećaja ili sam interpretirati njihovo značenje. Ključni element je razmjena misli i informacija o tim emocijama, odnosno kvalitetna komunikacija. „Suradnja između roditelja i odgojitelja dvosmjernan je proces determiniran uzajamnim uvažavanjem, poštovanjem i dijeljenjem zajedničkih ciljeva u odnosu na dijete“ (Višnjić Jevtić, 2018:6).

4.4. Komunikacija u svrhu ostvarivanja suradnje

Odgojitelji u ostvarivanju suradničkog odnosa s roditeljima nailaze na mnoge probleme, a jedan od njih je i komunikacija. Odgojitelji imaju ključnu ulogu u stvaranju dijaloga i kvalitetne komunikacije između roditelja i sebe kako bi postigli dobrobit djeteta i svih dionika u odgojno-obrazovnom procesu. Njihova komunikacijska vještina, empatija i razumijevanje važni su faktori u uspostavljanju otvorene i podržavajući komunikacije s roditeljima. Komunikacija je višedimenzionalni proces koji zahtijeva pažljivo razmišljanje o načinu na koji priopćavamo informacije drugima. Postavljenjem sebi sljedećih pitanja pomaže nam da budemo svjesni i odgovorni u našoj komunikaciji (Milanović i sur., 2014:73):

1. Kako mogu jasno i razumljivo priopćiti nekome određene sadržaje?
2. Kako se načinom svoje komunikacije odnosim prema sugovorniku?
3. Što kazujem o sebi dok mu to govorim?
4. Što time želim postići u sugovornika?

U odnosima između odgojitelja i roditelja često se javlja potreba za postizanje dogovora, za usklađivanje postupaka, za razumijevanje i poštivanje jednih drugih i slično. U sve četiri prethodno navedene dimenzije važno je jesu li njegove poruke implicitne ili eksplicitne. Kada je jasno izražen cilj ili namjera ili izravno iskazan neki zahtjev, radi se o eksplicitnoj poruci. Na primjer, ako se odgojitelj obraća roditelju i kaže da donese sutra rezervnu odjeću za svoje dijete, roditelj razumije značenje i što treba napraviti. Što se tiče implicitne poruke, u njoj nema izravnog izricanja nekog cilja ili namjere, već se treba razumjeti iz same poruke. Na primjer, ako odgojitelj kaže roditelju da mu dijete nema potrebnu rezervnu odjeću, a mogla bi mu zatrebati, roditelj iz te poruke shvaća da bi trebao donijeti odjeću. Tijekom izricanja implicitne poruke koristi se neverbalna komunikacija, mijenja se boja glasa, visina tona glasa ili naglasak.

Kompetentan odgojitelj treba posjedovati vještine koje doprinose kvalitetnim međudnosima. To su komunikacijske vještine, vještine aktivnog slušanja, treba biti proaktivan, poznavati tehnike razgovora, te treba znati stvoriti atmosferu za komunikaciju. Njegova procjena za korištenje prethodno navedenih vještina u pravom trenutku pokazuje koliko je on kompetentan u tom području. Uspostavljanjem djelotvorne dvosmjerne komunikacije između odgojitelja i roditelja djeteta na vrijeme će se razumjeti kao i odgovoriti na njihove međusobne potrebe,

dogovarati oko zajedničkih ciljeva te na vrijeme rješavati moguće teškoće. Dosljedna komunikacija kao i kvalitetno provođenje neformalnog razgovora odgojitelja i roditelja omogućuju dugoročnu dobrobit za dijete kao i cjelokupnu kvalitetu odnosa. Kako bi se to ostvarilo nužno je da roditelji kao i odgojitelji odvajaju vremena za takvu komunikaciju. (Ljubetić, 2014)

4.5. Oblici suradnje

Postoje različiti oblici za ostvarivanje suradnje roditelja i odgojitelja. Individualni razgovori, roditeljski sastanci, kutići za roditelje, informiranje i motiviranje putem letaka, radionice, te uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad smatraju se tradicionalnim oblicima suradnje. Dok internetske stranice odgojno-obrazovne ustanove, društvene mreže, aplikacije, foto i video dokumentacije pripadaju u suvremene oblike suradnje. Pintar (2017) navodi neke od oblika suradnje koji nisu navedeni u prethodno navedene dvije skupine. To su sudjelovanje roditelja u sportskim igrama skupine, dramatizacijama i srodnim umjetničkim doživljajima, prisustvovanje u danu društvenih igara, izrada rekvizita za igru, prezentiranje nekih vlastitih vještina s kojim bi bilo poticajno upoznati djecu skupine. „Odgojitelji koji u svom radu s roditeljima primjenjuje više oblika suradnje, mogu se smatrati uspješnijima jer time omogućuju veću uključenost, ovisno o interesu i sklonostima roditelja“ (Višnjić Jevtić, 2024:158).

4.5.1. Individualni razgovori

Individualni razgovori ili informiranje roditelja prepoznato je kao najčešćim oblikom suradnje roditelja i odgojitelja istraživanjem Visković i Višnjić Jevtić (2017). Mogu biti formalni kada se dogovori točno vrijeme njihova razgovora kao i sami razlog razgovora ili tema, dok su neformalni oni koji spontano dođu, na primjer za vrijeme dovođenja djeteta u vrtić ili odvođenje iz vrtića. Cilj svakog razgovora je dobrobit djeteta koji bi trebao biti dovoljan motiv roditelju za susret s odgojiteljem. Razgovori se provode najviše u svrhu informiranja roditelja o djetetovim postignućima. Omogućuju roditeljima uvid u djetetove aktivnosti, njihov interes, kao i njegovo ponašanje i sami razvoj. Potrebno je da se odgojitelj unaprijed pripremi za

ovakvu vrstu razgovora, te da prije toga pravovremeno obavijesti roditelja kada će se održati razgovor i gdje, ako je moguće ponuditi roditelju nekoliko termina da odabere vrijeme koje mu najviše odgovara. Korisno je i da se roditelju najavi tema razgovora i koliko će otprilike taj razgovor trajati.

4.5.2. Roditeljski sastanci

„Roditeljski sastanak je najčešći oblik okupljanja i rada stručnjaka sa skupinom roditelja djece koja su uključena od institucionalnih programa“ (Milanović i sur., 2014:157). Roditeljski sastanci mogu imati različite ciljeve kao i različite metode rada. Roditeljski *sastanci predavačkog tipa* organiziraju se zbog informiranja roditelja o bitnim obilježjima razvoja djeteta. Ovakav tip sastanka je u organizaciji sa stručnim suradnicima vrtića ili stručnjaka za pojedino područje - logopeda, psihologa, edukacijskog rehabilitatora. *Informativni sastanak* održava se kako bi se roditelje upoznao sa važnim čimbenicima i načinima odgojno-obrazovnog rada te nekakvim pravilima. Roditeljski *sastanci organizirani povodom druženja djece i odraslih* odgojitelji prikazuju svoj rad s djecom te se osjećaju najviše kompetentnim za ovu vrstu sastanka. Vezuju se uz neke posebne svečanosti ili datume, primjerice blagdani ili odlazak iz vrtića. Slijedeća vrsta sastanka je *komunikacijski sastanak* koji je u svrhu razmjene iskustva s drugim roditeljima (Tomljanović, 2007). Od roditelja se očekuje aktivno sudjelovanje zbog razmjena iskustva, misli i stavova s drugim roditeljima te zbog raspravljanja o različitim temama. Za razliku od individualnog razgovora sastanci od odgojitelja zahtijevaju više pripreme kao i uloženog vremena za pripremu. Nakon odabira teme potrebno je izabrati odgovarajuću metodu rada i kako uključiti roditelje. Važna je struktura sastanka, odrediti što će biti u uvodnom dijelu, glavnom i završnom dijelu sastanka.

4.5.3. Kutići za roditelje

Kutić za roditelje je mjesto gdje odgojitelj ostavlja pisane obavijesti za roditelje. Najčešće je to pano koji se nalazi u predsoblju sobe dnevnog boravka. Kutići služe za izvješćivanje o dostignućima i osobitostima skupine te za izvješćivanje o životu i radu skupine ili vrtića. Pojedino dijete se nikad ne ističe, piše se na razini skupine koliko je djece primjerice

samostalno pri izuvanju i obuvanju, što su sve naučili otpjevati, otplesati, koji im je trenutni interes i slično. Kada se informira roditelje o radu skupine ili vrtića to može biti osobna karta skupine, koliko ima dječaka, koliko djevojčica ili osobna karta vrtića koliko ima skupina, tko kuha, tko se brine o čistoći vrtića i slično. Ovdje se nalaze i pozivi roditeljima ili obavijesti o izletima, predstavama, jelovniku kao i informacije o tome što roditelj treba donijeti. Kada se stavlja obavijest na pano potrebno je da je sažeta, jednostavna i gramatički točna. Neke važnije obavijesti mogu se dodatno istaknuti. Ako se stavi tek nova informacija može se naglasiti strelicom. (Milanović i sur., 2014)

4.5.4. Informiranje i motiviranje putem letka

Letak je medij putem kojim se roditelje sažeto ili opširno informira o određenoj temi te ih motivira na razmišljanje, djelovanje ili raspravljanje. Osim toga, cilj letka može biti i poticanje na sadržajnu i usmjereniju komunikaciju odgojitelja ili stručnog suradnika. Letak informira, motivira i ohrabruje roditelje da se bave određenim djetetovim problemom, potrebom ili situacijom, motivira na razgovor s drugim roditeljima, odgojiteljima ili suradnicima, motivira na pozitivan stav i slično. Letak može biti podsjetnik na sastanak, izlet ili radionicu. Teme koje su moguće za letak: općenito o vrtiću ili o skupini i programu, teme iz područja razvoja djeteta, o postupcima u posebnim životnim situacijama. Odgojitelj uz pomoć stručnih suradnika izrađuje letak. On se daje ili na početku sastanka ili na kraju ili je postavljen u kutić za roditelje. (Milanović i sur., 2014)

4.5.5. Radionice

Radionice mogu biti samo za roditelje ili za roditelje i djecu. Radionice na kojima se očekuje nazočnost samo roditelja one su edukativnog karaktera. Takve radionice odgojitelj organizira u suradnji sa stručnim suradnicima odgojno-obrazovne ustanove. One su u svrhu osvježavanja roditelja o nekim problemima, educiranje o područjima razvoja djeteta kao i ostvarivanju dobrobiti. Kreativne radionice su namijenjene roditeljima i djeci. Najčešće se organiziraju povodom nekih blagdana. Na tim radionicama je opuštena atmosfera, izrađuju se razni

predmete od neoblikovanih materijala ili čestitke ili se uređuje prostorno-materijalno okruženje. Odgojitelji pravovremeno trebaju obavijestiti roditelje o terminu radionice, okvirnom trajanju i ako trebaju donijeti neki materijal.

4.5.6. Uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad

Roditelji mogu sudjelovati u odgojno-obrazovnom radu na razini skupine ili ustanove na razne načine. Ono što mnogi odgojitelji prakticiraju, a to jest da roditelji budu gosti na jedan dan u skupni. Taj dan roditelj svoje zanimanje i mjesto rada približuje djeci. S djecom zajedno razgovara, opisuje što radi, primjerice kako njegov posao pomaže drugome. Ovo se može proširiti na način da djeca posjete radno mjesto ako je to moguće ostvariti. Osim ovoga roditelji mogu sudjelovati u volontiranju, izradi igračaka, sprava za igralište, uređenju vrta ili okoliša ili bojanju ograde. Prikupljanje materijala, pomaganje u organizaciji izleta ili u ulozi pratnje na izletu uvelike pomažu odgojitelju. Suradujući na ovaj način, roditelji su sukonstruktori kurikuluma odgojno-obrazovne ustanove i suradnja s njima neophodna je u nastajanju i razvijanju suvremenog kurikuluma (Jukić, 2015).

4.5.7. Suvremeni oblici suradnje

U današnjem svijetu napretkom tehnologije sve su više prisutni suvremeni oblici suradnje odgojitelja i roditelja. Ovdje ubrajamo internetske stranice odgojno-obrazovne ustanove, društvene mreže za pisanu komunikaciju, razne aplikacije koje omogućuju prijenos informacija ili služe za prijenos uživo, foto i video dokumentaciju skupine. Osim što je potrebno određeno znanje o ovim oblicima kao i vještine za korištenje, potrebno je istaknuti da je najvažnije zaštititi privatne informacije djeteta kao i roditelja (Hansen i sur., 2001).

5. SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA DJETETA S POSEBNIM POTREBAMA

Suradnja odgojitelja i roditelja djeteta s posebnim potrebama od izuzetne je važnosti kako bi inkluzija u odgojno-obrazovnoj ustanovi bila što uspješnija. Dijete s posebnim potrebama je dijete koje ima specifične zahtjeve ili izazove u svom razvoju, u usporedbi s većinom djece iste dobi. Te posebne potrebe mogu biti povezane s fizičkim, emocionalnim, kognitivnim ili socijalnim razvojem. Ono može zahtijevati dodatnu, pojačanu pažnju, podršku ili prilagodbu kako bi im se omogućio pristup kvalitetnom obrazovanju i uspješnom razvoju.

Prema Kostelnik i sur. (2004) roditelji, uz braću i sestre te užu obitelj obično su najbogatiji izvor informacija o djetetu s posebnim potrebama. Oni odgojitelju mogu dati općenite informacije o djetetu kao i značajne podatke o njegovim posebnim potrebama. Mogu ispričati ono što vide kod kuće, u obiteljskom okruženju koje strategije djeluju, a koje ne te iznijeti svoje znanje o važnim resursima koje odgojitelji mogu iskoristiti kako bi pomogli njihovom djetetu.

Ono što svakog roditelja motivira na suradnju s odgojiteljem ujedno i cijelom ustanovom jest potreba (Milanović i sur., 2014:107):

- pratiti razvoj svojega djeteta u vrtiću
- davati ili primati informacije o djetetu (time pokazuje brigu i osjetljivost za potrebe svojega djeteta)
- u informacijama o djetetu prepoznati one vrijednosti kojima odgojitelj teži u odgoju i potvrditi se kao dobar roditelj
- izravno ili neizravno dobiti pomoć u rješavanju nekog problema

Suradnja s roditeljima djeteta s posebnim potrebama, navode nadalje autori, može biti jako izazovna i zahtjevna jer su oni najvažnija karika u lancu čimbenika koji dovode po pozitivnih promjena. Od njih se očekuje da imaju razumijevanja za roditelje i dijete, da budu podrška i da ohrabruju, da razumiju osjećaje, potrebe i ponašanje roditelja i djece i da budu pokretači pozitivnih promjena.

Pri dolasku ili odlasku djeteta iz vrtić odgojitelj aktivno sluša roditelja i razvrstava informacije na one koje su važne za njegov posao s djetetom taj dan, za posao tijekom idućih dana o kojima želi znati više pa i dogovora razgovor s roditeljem te na one koje su važne, ali se ne tiču direktno njegova rada s djetetom već radom ravnatelja ili stručnih suradnika. Nakon razvrstavanja odgojitelj zapisuje te informacije i analizira svoje kriterije. Postavlja pitanja kao što su koja svoja zapažanja o djetetu s posebnim potrebama iskazujem roditelju, što mu time želim poručiti o njemu kao roditelju te što radi odgojitelj koji želi pomoći, a što stručna služba. Roditelj se može osjećati kao neuspješni ili nekompetentni roditelj zbog posebnih potreba svoga djeteta, stoga je na odgojitelju da:

- osim neprihvatljivih oblika ponašanja pokuša pronaći i neka prihvatljiva ponašanja koje može prenijeti roditelju
- pokušava upamtiti i opisati roditelju ponašanja na koje ga je ono upozorilo da će se pojaviti
- prenese roditelju kako je uspješno riješio neku situaciju s djetetom
- ima razumijevanja za roditelja ako ne može uvidjeti pravu podlogu problema svog djeteta kao i on (Milanović i sur., 2014).

5.1. Individualni razgovori

Dokazno je da se roditelje djeteta s posebnim potrebama nerado uključuju u bilo kakvi oblik suradnje gdje su uključeni ostali roditelji, kao što su roditeljski sastanci, radionice, uključenost u odgojno-obrazovni rad. Razlog tome je strah od osuda, boje se reakcije drugih roditelja. Stoga je nužno s njima organizirati česte individualne razgovore. Oni mogu biti inicirani i od strane samih roditelja. Korisno je da odgojitelju pomogne netko od stručnih suradnika za takve razgovore, ako nije u mogućnosti biti jedan od sugovornika u razgovoru. Osim općih motiva suradnje, ovdje se ističu i drugi razlozi (Milanović i sur., 2014:112):

- pružanje roditeljima emocionalne, informacijske i stručne podrške, osjećaj da nisu sami
- informiranje roditelja o pokazateljima praćenja razvoja i ponašanja djeteta u vrtiću

- senzibiliziranje roditelja za suradnju da bi zajedno mogli nešto konkretno učiniti za dijete
- osvještavanje funkcionalnih oblika komunikacije s djetetom, upućivanje na način izgrađivanja pozitivnih odnosa i poticanja razvoja kao i na razvojno poticajna sredstva i aktivnosti
- informiranje roditelja o mogućnostima njihova sudjelovanja u životu djeteta u odgojnoj skupini“

S obzirom da je rad s roditeljima djece s posebnim potrebama izrazito emocionalno osjetljiv, potrebno je puno senzibiliteta te emocionalne pismenosti, znanja i vještina. Kao i za svaki oblik suradnje odgojitelj treba unaprijed obavijestiti roditelja o vremenu i mjestu održavanja i mogućem trajanju. Pripremiti se za razgovor, osvijestiti svoje kompetencije, što može sam odgojitelj učiniti, a što stručni suradnici. Tako da tijekom razgovora, ukoliko je potrebno može roditelja usmjeriti na odgovarajuću pomoć. Razmisliti što će sve reći, ovdje uvelike može pomoći dokumentacija kao i svakodnevna zapažanja o djetetu, te dječji likovni i drugi uradci. U početku razgovora može se iznijeti koje osnovne potrebe dijete može izraziti kao i zadovoljiti, je li može potpuno samostalno ili mu treba samo poticanje ili u potpunosti pomoć nekoga. Nadalje, odgojitelj se može dotaknuti teme djetetovih dobrobiti u različitim odnosima, koliko je dijete uključeno u koje aktivnosti, te kako reagira na odgojiteljeve poticaje i usmjerenja.

Temeljno polazište odgojiteljevog razgovora s roditeljem djeteta s posebnim potreba treba biti pozitivan stav prema roditelju i bez ikakvog osuđivanja. Neophodan je empatičan, topao ljudski kao i stručan razgovor. Razgovor treba biti jasan, razmjena informacija dvosmjerna i otvorena te aktivno slušanje kao glavna komunikacijska vještina. Ne ulaziti u privatni život ni propitkivati obiteljske vrijednosti, potrebno je da odgojitelj poznaje granicu do koje smije ići.

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. Cilj i hipoteze istraživanja

Istraživanje koje se provodi u okviru ovog diplomskog rada ima za opći cilj ispitati stavove odgojitelja o suradnji, kao i njihovu procjenu kompetencija za suradnju koja je neizostavni dio odgojno-obrazovnog procesa.

S obzirom na cilj istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

H₀: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu njihovog obrazovanja.

H₁: Postoji statistički značajna povezanost duljine radnog staža ispitanika s njihovim stjecanjem kompetencija za suradnju s roditeljima.

H₂: Postoji statistički značajna povezanost dobi ispitanika i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.

H₃: Postoji statistički značajna razlika u procjeni kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika.

6.2. Instrument istraživanja

Za potrebe ovog istraživanja sastavljen je internetski upitnik u *Google Formsu*. Na samom početku, u uvodnom dijelu upitnika, navedeno je ispitanicima kako se istraživanje provodi za svrhu pisanja diplomskog rada te da će se rezultati istraživanja koristiti isključivo u navedenu svrhu. Također navedeno je kako je upitnik anonimn te se stoga moli ispitanike da iskreno odgovore na postavljena pitanja.

Upitnik se sastojao od tri dijela:

- prvi dio upitnika odnosio se na sociodemografske podatke ispitanika: spolna, dobna struktura, razina obrazovanja, duljina radnog staža, osnivač dječjeg vrtića te središte poslodavca

- drugi dio upitnika sastojao se od zavisnih varijabli, a ukupno je sadržavao 18 čestica koje su podijeljene u četiri skupine: četiri čestice za procjenu stavova odgojitelja o suradnji s roditeljima, procjena kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima koja je imala pet čestica, četiri čestice za procjenu stavova odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama, te pet čestica za procjenu kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama. Sve varijable su sastavljene na temelju analize relevantne literature koja je bila u dostupnosti. Ispitanici su uz pomoć Likertove skale od pet stupnjeva mogli označiti u kojoj se mjeri slažu s navedenim tvrdnjama. Navedena im je i uputa što znači pojedini stupanj pri čemu 1 znači *nipošto se ne slažem*, 2 - *ne slažem se*, 3 - *nit se slažem niti se ne slažem*, 4 - *slažem se*, a 5 - *u potpunosti se slažem*.

- treći dio upitnika sadržavao je jedno pitanje; pitanje otvorenoga tipa što ispitanicima omogućuje da iskažu svoje mišljenje.

Upitnik za potrebe ovog istraživanja kao i za izradu samog rada nalazi se u prilogu.

6.3. Postupak provedbe istraživanja

Istraživanje je provedeno u razdoblju od 1. svibnja do 15. lipnja 2024. godine preko internetskog upitnika u Google Formsu. Podaci dobiveni internetskim upitnikom obrađeni su statističkim programom SPSS i JAMOVI (verzija 2. 3. 28). Za potrebe opće deskripcije izračunate su mjere centralne tendencije (aritmetička sredina, mod) i mjere raspršenja (standardna devijacija). Korelacija je razmatrana preko Pearsonovog koeficijenta korelacije, a *t-testom* istražena je značajnost procjene prema poduzorcima. Razlika procjene među grupama istražena je primjenom jednosmjerne analize varijance / ANOVA.

6.4. Uzorak istraživanja

Prvi dio upitnika odnosio se na sociodemografske podatke ispitanika. Sudionici ovog istraživanja su odgojitelji ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na području Splitsko-dalmatinske županije. Uzorkom je obuhvaćeno 121 osoba od koje su sve bile ženskog spola (100%). Odgojiteljice koje su sudjelovale u upitniku imaju prosječno 37,04 godina (SD = 10,21), u rasponu od 23 do 63 godine.

Tablica 1. Deskriptivna statistika za dob

	N	Mean	SD	Minimum	Maximum
Dob (upisati godine brojem):	121	37,04	10,21	23	63

Od 121 ispitanika, 52 ispitanice (43%) su studentice diplomskog studija RPOO. VŠS ili prvostupnik/ca ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja je 40,05% (N =49). U uzorku je najmanje odgojiteljica s visokom stručnom spremom, odnosa magistara struke (N = 20; 16,05%)

Tablica 2. Prikaz razine obrazovanja

Vaša razina obrazovanje je:	N	%
VSS ili magistar struke	20	16.5 %
VŠS ili prvostupnik/ca ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja	49	40.5 %
student/ica diplomskog studija RPOO	52	43.0 %

Odgojiteljice obuhvaćene uzorkom imaju prosječno 12,02 godine radnog staža, u rasponu od 1 do 34 godine. Najviše je ispitanika s dvije godine staža (N = 14; 11,6%).

Tablica 3. Deskriptivna statistika za duljinu radnog staža

Duljina radnog staža u predškolskom odgoju i obrazovanju	
N	121
Mean	12,02
Mod	2
SD	9,02
Minimum	1
Maximum	34

Većina odgojiteljica u uzorku (N= 100; 82,6 %) radi u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kojima je osnivač jedinica lokalne samouprave. U dječjim vrtićima kojima je osnivač vjerska zajednica zaposleno je 6 ispitanika, odnosno 5% od ukupnog broja. 12,4%, odnosno 15 njih zaposleno je u dječjim vrtićima kojima je osnivač fizička ili pravna osoba.

Tablica 4. Prikaz osnivač dječjeg vrtića

Osnivač dječjeg vrtića:	N	% od ukupno
fizička ili pravna osoba	15	12.4 %
jedinica lokalne samouprave	100	82.6 %
vjerska zajednica	6	5.0 %

Ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u kojima rade odgojiteljice iz uzorka većinom su u gradovima (N = 104; 86 %). Samo 5 % dječjih vrtića iz uzorka nalaze se u naselju (Tablica 5). U mjestu se nalazi 11 dječjih vrtića, to jest 9,1%.

Tablica 5. Prikaz središte poslodavca

Središte poslodavca:	N	% od ukupno
grad (više od 7000 stanovnika)	104	86 %
mjesto (od 2000 do 7000 stanovnika)	11	9.1 %
naselje (do 2000 stanovnika)	6	5.0 %

7. REZULTATI I RASPRAVA

Drugi dio upitnika sastojao se od zavisnih varijabli, a ukupno je sadržavao 18 čestica koje su podijeljene u četiri skupine. Prva skupina sadržava četiri čestice kojom su istraženi stavovi odgojitelja o suradnji s roditeljima uz pomoć Likertove skale. Ispitanice iz uzorka najznačajnije vrednuju suradnju odgojitelja i roditelja koja ima pozitivan utjecaj na cjeloviti razvoj djeteta ($M= 4,70$; $SD= 0,60$). Cjeloviti razvoj jest zajednički cilj suradnje što navodi Valenčić Štemberger (2021). Iz tabličnog prikaza (*Tablica 6.*) može se očitati da većina odgojiteljica u uzorku suradnju procjenjuju kao ono što osigurava dobrobit svih dionika procesa, odnosno odgojitelja, roditelja i djece ($M= 4,65$; $SD= 0,62$). To potvrđuje teorija Visković (2018) koja navodi da zajedničko djelovanje odgojno-obrazovnog i obiteljskog sustava doprinosi osobnom zadovoljstvu i dugoročnoj dobrobiti svih dionika procesa. Ispitanice se slažu da suradnja doprinosi kontinuitetu u odgojno-obrazovnom procesu ($M= 4,63$; $SD= 0,59$). U velikoj mjeri procjenjuju da je jedan od najvećih izazova u odgojno-obrazovnom radu suradnja ($M= 4,55$; $SD= 0,72$).

Tablica 6. Prikaz rezultata stavova odgojitelja o suradnji s roditeljima

	Min.	Max.	M	SD
Suradnja odgojitelja i roditelja doprinosi kontinuitetu u odgojno-obrazovnom procesu.	3	5	4,63	0,59
Suradnja osigurava dobrobiti svih dionika procesa.	2	5	4,65	0,62
Suradnja odgojitelja i roditelja ima pozitivan utjecaj na cjeloviti razvoj djeteta.	2	5	4,70	0,60
Suradnja predstavlja jedan od najvećih izazova u odgojno-obrazovnom radu.	2	5	4,55	0,72

U drugoj skupini (*Tablica 7.*) istražena je procjena kompetencija kao i stavova vezanih uz kompetenciju odgojitelja za suradnju s roditeljima koja je imala pet čestica. Prema dobivenim rezultatima ispitanice su procijenile da se kompetencije za suradnju stječu iskustvom ($M= 4,31$; $SD= 0,77$). Vuorinen i sur. (2014) naglašavaju da osobine koje su sastavni dio kompetencije za suradnju s roditeljima nije moguće razvijati tijekom formalnog obrazovanja, nego se one stječu iskustveno. Nisko procjenjuju potrebne kompetencije za suradnju koje su stekle tijekom

formalnog obrazovanja ($M= 3,03$; $SD= 0,95$). To potvrđuju brojna istraživanja koja su pokazala kako odgojiteljima nedostaje obrazovanja u tom području (Brown, Harris, Jacobson, i Trotti, 2014; Maleš, Ljubetić, Stričević, 2010; MetLife 2006 prema Visković, Višnjić Jevtić, 2017). Istraživanje Višnjić-Jevtić i Visković (2017) ukazuju na to da se nedostatak kompetencija tijekom formalnog obrazovanja često nadoknađuje neformalnim oblicima učenja, kroz stručna usavršavanja. Kompetencije za rješavanje konfliktnih situacija s roditeljima ispitanici procjenjuju u manjoj mjeri ($M= 3,84$; $SD= 0,84$) nego posjedovanje komunikacijskih vještina koje su potrebne za ostvarivanje suradnje ($M= 4,05$; $SD= 0,81$).

Tablica 7. Prikaz rezultata procjena kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima

	Min.	Max.	M	SD
Tijekom formalnog obrazovanja stekao/la sam potrebne kompetencije za suradnju.	1	5	3,03	0,95
Iskustvom se stječu kompetencije za suradnju.	2	5	4,31	0,77
Stručno se usavršavam na području kompetencija za suradnju s roditeljima.	1	5	3,91	0,89
Smatram da posjedujem komunikacijske vještine nužne za ostvarivanje suradničkih odnosa s roditeljima.	2	5	4,05	0,81
Smatram da posjedujem kompetencije za rješavanje konfliktnih situacija s roditeljima.	2	5	3,84	0,84

U tabelarnom prikazu (*Tablica 8.*) prikazani su rezultati ispitanih stavova odgojitelja u vezi suradnje s roditeljima djeteta s posebnim potrebama. Rezultati ukazuju kako odgojitelji najznačajnije vrednuju tvrdnju koja se odnosi na utjecaj suradnje na inkluziju djeteta ($M= 4,41$; $SD= 0,77$). S druge strane, procjena otvorenosti roditelja za suradnju u manjoj je mjeri vrednovana ($M= 3,07$; $SD= 0,67$) što ukazuje na mišljenja odgojitelja da roditelji s kojima su surađivali nisu bili otvoreni za tu suradnju. Milanović i sur. (2014) navode kako suradnja može biti izazovna i jako zahtjevna. To se može vidjeti prema rezultatima na tvrdnji da je suradnja najzahtjevnija profesionalna uloga odgojitelja ($M= 3,92$; $SD= 0,94$).

Tablica 8. Prikaz rezultata stavova odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama

	Min.	Max.	M	SD
Suradnja s roditeljima djeteta s posebnim potrebama utječe na inkluziju djeteta.	2	5	4,41	0,77
Roditelji djeteta s posebnim potrebama otvoreni su za suradnju.	1	5	3,07	0,67
Najzahtjevnija profesionalna uloga odgojitelja je ostvarivanje suradničkog odnosa s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.	1	5	3,92	0,94
Suradnički odnosi s roditeljima djeteta s posebnim potrebama izuzetno su kvalitetni.	1	5	3,33	0,76

U zadnjoj skupini drugog dijela upitnika odgojitelji su procjenjivali svoje kompetencije vezane za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama. Ispitanici najmanje vrednuju svoje kompetencije za suradnju koje su stekli tijekom formalnog obrazovanja ($M= 2,58$; $SD= 0,90$). To ukazuje na potrebe dodatnog obrazovanja kroz stručna usavršavanja zbog stjecanje potrebnih kompetencija. Skoro u jednakoj mjeri procijenili su svoje kompetencije za informiranje roditelja o djetetovom razvoju kao i promjenama u ponašanju ($M= 3,79$; $SD= 0,82$) te u pružanju emocionalne podrške ($M= 3,77$; $SD= 0,83$). Nešto više procijenjene su kompetencije u informiraju roditelja o neprihvatljivim oblicima ponašanja ($M= 3,99$; $SD= 0,77$).

Tablica 9. Prikaz rezultata procjena kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama

	Min.	Max.	M	SD
Tijekom formalnog obrazovanja stekao/la sam dovoljno kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.	1	5	2,58	0,90
Smatram da sam kompetentna/an za informirati roditelje o djetetovom razvoju kao i promjenama u ponašanju.	1	5	3,79	0,82
Kompetentna/an sam pružiti emocionalnu podršku roditeljima djeteta s posebnim potrebama.	2	5	3,77	0,83

Kompetentna/an sam informirati roditelje o neprihvatljivim oblicima djetetova ponašanja.	2	5	3,99	0,77
Kompetentna/an sam za poticanje roditelja djeteta s posebnim potrebama za suradnju.	2	5	3,88	0,82

Posljednji se dio upitnika sastojao od otvorenog pitanja na koje su ispitanici mogli dati odgovor ako su htjeli, a vezano je uz ovo istraživanje. Više od 92% ispitanika nije dalo odgovor. U nastavku su neki od odgovora od ostatka ispitanika:

- *Iskrenost je vrlo bitna za ostvarit suradnju.*
- *Nužno se kontinuirano stručno usavršavati kako bi razvijao kompetencije.*
- *Nužno je educirati se za rad i suradnju s roditeljima djece s poteškoćama i razvoju.*
- *Koliko pružimo toliko ćemo dobiti natrag. Svakom roditelju djece s teškoćama treba pomoć i razumijevanje.*
- *Različiti ljudi imaju različite kapacitete za suradnju, želju, volju, ima i pozitivnih i negativnih primjera.*
- *Suradujem sa svakim roditeljem, ali razina te suradnje nije uvijek ista. Ovisi u kojoj je mjeri roditelj otvoren za suradnju.*
- *Postoje suradljivi roditelji djece s poteškoćama kao i roditelji koji znaju biti neugodni, a da njihovo dijete nema poteškoće. Istina je da neugodni roditelji ako imaju dijete s poteškoćama znaju biti dvostruko izazovni. Ali postoje i suprotni primjeri.*
- *Kvalitetan odnos i dobra suradnja plod je dvosmjerne uvažavajuće komunikacije. Profesionalnost i kompetencije odgojitelja može se razvijati i nadograđivati cjeloživotnim učenjem.*

Može se primijetiti da jedan dio ispitanika smatra da je potrebno kontinuirano stručno usavršavanje u području suradnje kako bi bila što uspješnija. Uspješnost suradnje prema ispitanicima ovisi i o otvorenosti te o želji i motivaciji. Potrebna je iskrenost te uzajamno razumijevanje i dvosmjerna komunikacija.

H₀: Ne postoji statistički značajna razlika u procjeni odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu njihovog obrazovanja.

Tablica 10. Analiza varijance - procjena odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu obrazovanja

	Student diplomskog studija RPOO (N=49)		VŠŠ ili prvostupnik RPOO (N=52)		VSS ili magistar struke (N=20)		F	P
	M	SD	M	SD	M	SD		
Indeks suradnje	15,29	2,04	15,69	1,28	15,15	1,81	1,05	0,353

Postavljena hipoteza pretpostavlja ne postojanje statističkih značajnih razlika u procjeni odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu obrazovanja. Za potrebe provjere postavljene hipoteze provedena je analiza varijance (*Tablica 10*). Analizom varijance nastojalo se utvrditi postoji li statistički značajna razlika između razina obrazovanja: student/ica diplomskog studija RPOO, VŠŠ ili prvostupnik/ca ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, VSS ili magistar struke. Provedenom analizom varijance utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu obrazovanja ($p > 0,05$).

H₁: Postoji statistički značajna povezanost duljine radnog staža ispitanika s njihovim stjecanjem kompetencija za suradnju s roditeljima.

Tablica 11. Pearsonov test korelacije - povezanost duljine radnog staža i kompetencije za suradnju s roditeljima

<i>Indeks</i>	<i>N</i>	<i>Pearsonov koeficijent korelacije</i>	<i>p</i>
<i>Kompetencija za suradnju s roditeljima</i>	121	,297	0,001

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne povezanosti radnog staža i kompetencije za suradnju s roditeljima. Kako bi se utvrdila povezanost proveden je Pearsonov test korelacije (*Tablica 11*). Rezultati testa utvrdili su statistički značajnu povezanost duljine radnog staža i kompetencije za suradnju s roditeljima ($p = 0,001$). Pearsonov koeficijent korelacije je pozitivan stoga govorimo o pozitivnoj korelaciji. Odnosno ispitanici s dužim

radnim stažem iskazuju višu razinu kompetencije za suradnju s roditeljima. S obzirom na dobivene rezultate postavljena hipoteza se prihvaća.

H₂: Postoji statistički značajna povezanost dobi ispitanika i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.

Tablica 12. Pearsonov test korelacije - povezanost dobi ispitanika i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama

<i>Indeks</i>	<i>N</i>	<i>Pearsonov koeficijent korelacije</i>	<i>p</i>
<i>Suradnje_roditelja_pp</i>	121	-0,058	0,528

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne dobi i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama. Kako bi se utvrdila povezanost proveden je Pearsonov test korelacije (*Tablica 12*). Rezultati testa utvrdili su nepostojanje statistički značajne povezanosti dobi i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama ($p= 0,528$).

H₃: Postoji statistički značajna razlika u procjeni kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika.

Tablica 13. Analiza varijance - povezanost razine obrazovanje i kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama

	Student diplomskog studija RPOO (N=49)		VŠS ili prvostupnik RPOO (N=52)		VSS ili magistar struke (N=20)		F	P
	M	SD	M	SD	M	SD		
Indeks kompetencije posebne potrebe	17,57	3,02	18,64	12,74	17,45	3,46	2,024	0,137

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statističkih značajnih razlika u procjeni kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama s obzirom na razinu obrazovanja. Za potrebe provjere postavljene hipoteze provedena je analiza varijance (*Tablica 13*). Analizom varijance nastojalo se utvrditi postoji li statistički značajna razlika između razina obrazovanja: student/ica diplomskog studija RPOO, VŠS ili prvostupnik/ca ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, VSS ili magistar struke. Provedenom analizom varijance

utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama s obzirom na razinu obrazovanja ($p > 0,05$).

8. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada bio je ispitati stavove odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama te procjenu njihovih kompetencija potrebnih za navedenu suradnju. U istraživanju koje je provedeno sudjelovao je 121 odgojitelj ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Temeljem teorijske analize dostupne literature i postavljenih zadaća htjelo se ispitati povezanosti razine obrazovanja, duljine staža te dobi odgojitelja i njihovih stavova o važnosti suradnje i kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.

Provedenom analizom varijance utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu obrazovanja. Istraživanje je potvrdilo hipotezu koja je htjela ispitati postojanje statističke značajne povezanosti duljine radnog staža i kompetencije za suradnju s roditeljima. Rezultati Pearsonovog testa utvrdili su da ispitanici s dužim radnim stažem iskazuju višu razinu kompetencije za suradnju s roditeljima. Provedenom analizom varijance utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama s obzirom na razinu obrazovanja. Rezultati testa utvrdili su nepostojanje statistički značajne povezanosti dobi i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na nedostatak stečenih kompetencija tijekom formalnog obrazovanja potrebnih za suradnju s roditeljima. Potrebna su kontinuirana stručna usavršavanja na području kompetencija. Ispitanice imaju pozitivne stavove vezane za suradnju, razumiju je kao važan faktor u odgojno-obrazovnom procesu jer doprinosi kontinuitetu, ima pozitivan utjecaj na cjeloviti razvoj djeteta te osigurava dobrobit svih dionika procesa. No s druge strane, suradnju smatraju kao najzahtjevnijom profesionalnom ulogom.

9. LITERATURA

1. Bouillet, D. (2010): *Izazovi integriranog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Bouillet, D. (2019). *Inkluzivno obrazovanje, odabrane teme*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
3. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN 63/08). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
4. Hansen Kirsten A., Kaufman K., Walsh Burke K. (2001). *Kurikulum za vrtiće: razvojno-primjereni program za djecu od 3 do 6 godina*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak.
5. Igrić, LJ. i sur. (2015). *Osnove edukacijskog uključivanja – škola po mjeri svakog djeteta je moguća*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Jukić R, (2015): Roditelji kao sukonstruktori suvremenog kurikuluma. U: Buljubašić-Kuzmanović, V., Simel, S., Gazibara, S., Rengel, K. (ur.) *Partnerstvo u odgoju i obrazovanju* (str. 11-12). Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku.
7. Jurčević-Lozančić, A., Basta, S., Šerbetar, I. (2019). Suradnjom i partnerstvom rastemo zajedno. U: Višnjic Jevtić, A. (ur.) *Zajedno rastemo-kompetencije za cjeloživotno učenje* (str. 70-77). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Dječji vrtić Čakovec.
8. Karamatić Brčić, M. (2011). Svrha i cilj inkluzivnog obrazovanja. *Acta Iadertina*, 8 (1), 0-0. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/190090>
9. Kobeščak, S. (2003). Od integracije do inkluzije u predškolskom odgoju. U: Pospiš, M. (ur.) *Odgoj, obrazovanje i rehabilitacija djece i mladih s posebnim potrebama: zbornik radova s okruglog stola* (str. 27-29). Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.
10. Kostelnik, M., Onaga, E., Rohde, B., Whiren, A. (2004). *Djeca s posebnim potrebama – priručnik za odgajatelje, učitelje i roditelje*. Zagreb: Educa.
11. Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.
12. Milanović, M. i suradnice (2014). *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja*. Zagreb: Golden marketing.

13. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Zagreb: Republika Hrvatska, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Dostupno na: <http://www.vrsi.hr/wp-content/uploads/2017/07/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>
14. Obiteljski zakon (NN 49/23). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>
15. Oremuš, B., Glavor, A., Penava-Polić, I. (2022). Odgojitelji i roditelji partneri za vrijeme zatvaranja. U: Letina, A., Kolar, M. (ur.) *Suodnos metodičke teorije i prakse 4. : zbornik radova*. (str. 47-53). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
16. Pintar, Ž. (2017). Određenje roditeljskih prava u kontekstu ustanove ranog i predškolskog odgoja. *Napredak*, 158 (1-2), 183-194. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/187637>
17. Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju djece s teškoćama u razvoju (NN 24/15). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_24_510.html
18. *Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju djece s teškoćama u razvoju* (NN 24/15) Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_24_510.html
19. Rudelić, A., Pinoza Kukurin, Z. i Skočić Mihić, S. (2013). Stručna znanja i materijalni resursi u inkluziji: stanje i perspektive. *Napredak*, 154. (1-2), 0-0. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/138788>
20. Sindik, J. (2013). Konstrukcija upitnika stavova odgojiteljica o inkluziji djece s teškoćama u razvoju u dječje vrtiće. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 12 (3), 309-334. Preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/257994180_Konstrukcija_upitnika_stavova_odgojiteljica_prema_inkluziji_djece_s_teskocama_u_razvoju_u_djecje_vrtice
21. Tomljanović J. (2007) Komunikacija s roditeljima. U: Visković Ivana (ur.) *Mirisi djetinjstva: partnerstvo s roditeljima*. Split: Tiskara Poljica.
22. Ujedinjeni narodi (1948). *Opća deklaracija o ljudskim pravima*. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html
23. Ujedinjeni narodi (1959). *Deklaracija o pravima djeteta*. Dostupno na: <https://archive.crin.org/en/library/legal-database/un-declaration-rights-child->

- [1959.html#:~:text=Every%20child%2C%20without%20any%20exception,himself%20or%20of%20his%20family.](#)
24. Ujedinjeni narodi (1989). *Konvencija o pravima djeteta*. Dostupno na: http://www.dijete.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=107
  25. Unesco (1994). The Salamanka Statement and Framework on Special Needs Education. Dostupno na http://www.unesco.org/education/pdf/SALAMA_E.PDF
  26. Ustav Republike Hrvatske (NN 05/14). Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>
  27. Valenčić Štemberger, A. (2021). Mišljenja roditelja predškolske djece o suradnji s odgojiteljima u vrtiću. *Varaždinski učitelj*, 4 (7), 560-569. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/263848>
  28. Visković, I. (2018). Kultura zajednica u kojoj odrasta dijete rane i predškolske dobi. U: Višnjić Jevtić, A., Visković, I., Rogulj, E., Bogatić, K., Glavina, E. *Izazovi suradnje: Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.
  29. Visković, I. i Višnjić Jevtić, A. (2017). Mišljenje odgajatelja o mogućnostima suradnje s roditeljima. *Croatian Journal of Education*, 19 (1), 117-146. <https://doi.org/10.15516/cje.v19i1.2049>
  30. Višnjić Jevtić, A. (2018). *Odgovajiteljska samoprocjena kompetencije za suradnju s roditeljima*. Doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Preuzeto sa: http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10169/1/Visnjic_Jevtic_Adrijana.pdf
  31. Višnjić Jevtić, A. (2018a). Suradnički odnosi odgojitelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednice odrastanja. U: Višnjić Jevtić, A., Visković, I., Rogulj, E., Bogatić, K., Glavina, E. *Izazovi suradnje: Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.
  32. Višnjić Jevtić, A. (2024). *Pedagogija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja : sveučilišni udžbenik*. Zagreb: Alfa; Sveučilište u Zagrebu - Učiteljski fakultet.
  33. Vuorinen, T., Sandberg, A., Sheridan, S., & Williams, P. (2014). Preschool teachers' views on competence in the context of home and preschool collaboration. *Early Childhood Development and Care*, 184(1), 149-159. <https://doi.org/10.1080/03004430.2013.773992>

34. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 151/22). Dostupno na:
<https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-%C5%A1koli>
35. Zakon o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 57/22). Dostupno na:
<https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju>
36. Zrilić, S. (2011). *Djeca s posebnim potrebama u vrtiću i nižim razredima osnovne škole: Priručnik za roditelje, odgojitelje i učitelje*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
37. Zuckermann Z. (2016). *Summa pedagogica: inkluzivno obrazovanje učenika s razvojnim teškoćama*. Velika Gorica: Benedikta.

SAŽETAK

Svatko dijete bez obzira na svoje individualne sposobnosti ili poteškoće mora imati jednake mogućnosti za osiguravanje svojih dobrobiti. Postoje zakoni, ustavi, pravilnici te ostali dokumenti iz kojih proizlaze prava djece, pravo na odgoj i obrazovanje, odnosno pravo na inkluziju djece s posebnim potrebama. Suradnja odgojne-obrazovne ustanove i roditelja neophodna je za djetetov cjeloviti razvoj. Doprinosi osiguravanju kontinuiteta u odgoju i obrazovanju te ostvarivanju dugoročne dobrobiti svih dionika procesa - djece, roditelja i odgojitelja. Ona nije nešto što odgojitelji kao i roditelji mogu odbaciti. Suradnja je pravno obvezujuća jer je definirana *Zakonom o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju* (NN 57/22) te *Obiteljskom zakonu* (NN 49/23). Navodi se i u dokumentu *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2014).

Cilj ovog diplomskog rada je ispitati stavove odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama te procjenu njihovih kompetencija potrebnih za navedenu suradnju. Dobiveni podaci ukazuju da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu obrazovanja. Istraživanje je potvrdilo hipotezu da ispitanici s dužim radnim stažem iskazuju višu razinu kompetencije za suradnju s roditeljima. Utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u procjeni kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama s obzirom na razinu obrazovanja. Također ne postoji statistički značajne povezanosti dobi ispitanika i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.

Rezultati istraživanja pokazuju i da odgojitelji u velikoj mjeri vrednuju suradnju kao izazov u svom profesionalnom radu. Što se tiče kompetencija, procjenjuju da tijekom svog formalnog obrazovanja nisu stekli potrebne kompetencije te da se stručno usavršavaju u tom području.

Ključne riječi: odgojitelj, roditelj, djeca s posebnim potrebama, suradnja, kompetencije

SUMMARY

Every child, regardless of their individual abilities or difficulties, must have equal opportunities to ensure their well-being. There are laws, constitutions, regulations and other documents from which the rights of children, the right to upbringing and education, and the right to the inclusion of children with special needs derive. Cooperation between the educational institution and the parents is necessary for the child's complete development. It contributes to ensuring continuity in upbringing and education and achieving the long-term well-being of all stakeholders in the process - children, parents and educators. It is not something that educators and parents can reject. Cooperation is legally binding because it is defined by the Act on early and preschool education (Official Gazette 57/22) and the Family Act (Official Gazette 49/23). It is also stated in the document National Curriculum for Early and Preschool Education (2014).

The aim of this diploma thesis is to examine the attitudes of educators regarding cooperation with parents of children with special needs and the assessment of their competencies required for said cooperation. The obtained data indicate that there is no statistically significant difference in the teacher's assessment of the importance of cooperation with parents with regard to the level of education. The research confirmed the hypothesis that respondents with longer working experience demonstrate a higher level of competence for cooperation with parents. It was determined that there is no statistically significant difference in the assessment of competences for cooperation with the parents of a child with special needs with regard to the level of education. There is also no statistically significant correlation between the age of the respondents and their attitudes regarding cooperation with the parents of a child with special needs.

The results of the research also show that educators greatly value cooperation as a challenge in their professional work. As far as competences are concerned, they estimate that they did not acquire the necessary competences during their formal education and that they are continuing their professional development in that area.

Keywords: educator, parent, children with special needs, cooperation, competences

PRILOZI

Popis tablica

Tablica 1. Deskriptivna statistika za dob (str. 26)

Tablica 2. Prikaz razine obrazovanja (str. 26)

Tablica 3. Deskriptivna statistika za duljinu radnog staža (str. 27)

Tablica 4. Prikaz osnivač dječjeg vrtića (str. 27)

Tablica 5. Prikaz središte poslodavca (str. 27)

Tablica 6. Prikaz rezultata stavova odgojitelja o suradnji s roditeljima (str. 28)

Tablica 7. Prikaz rezultata procjena kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima (str. 29)

Tablica 8. Prikaz rezultata stavova odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama (str. 30)

Tablica 9. Prikaz rezultata procjena kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama (str. 30/31)

Tablica 10. Analiza varijance - procjena odgojitelja o važnosti suradnje s roditeljima s obzirom na razinu obrazovanja (str. 32)

Tablica 11. Pearsonov test korelacije - povezanost duljine radnog staža i kompetencije za suradnju s roditeljima (str. 32)

Tablica 12. Pearsonov test korelacije - povezanost dobi ispitanika i njihovih stavova vezanih za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama (str. 33)

Tablica 13. Analiza varijance - povezanost razine obrazovanje i kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama (str. 33)

Upitnik

SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA DJETETA S POSEBNIM POTREBAMA

Poštovani odgojitelji,

u nastavku se nalazi upitnik za potrebe provođenja istraživanja i izrade diplomskog rada na temu "Suradnja odgojitelja i roditelja djeteta s posebnim potrebama". Rezultati istraživanja

koristit će se isključivo u navedenu svrhu. Upitnik je anoniman stoga Vas molimo da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.

Unaprijed zahvaljujemo na suradnji.

Spol:	Dob (upisati godine brojem):				
Žensko	Vaša razina obrazovanje je: VŠS ili prvostupnik/ca ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja student/ica diplomskog studija RPOO VSS ili magistar struke				
Muško					
Duljina radnog staža u predškolskom odgoju i obrazovanju (upisati godine brojem):					
Osnivač dječjeg vrtića u kojem radite je:	Središte poslodavca:				
jedinica lokalne samouprave fizička ili pravna osoba vjerska zajednica	grad (više od 7000 stanovnika) mjesto (od 2000 do 7000 stanovnika) naselje (do 2000 stanovnika)				
Molimo Vas da svaku od navedenih tvrdnji koje se odnose na stavove odgojitelja o suradnji s roditeljima pažljivo pročitate i na skali od 1 do 5 označite u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama. Pri čemu brojevi znače sljedeće: 1 - nipošto se ne slažem, 2 - slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se, 5 - u potpunosti se slažem					
	1 - nipošto se ne slažem	2 - ne slažem se	3 - niti se slažem niti se ne slažem	4 - slažem se	5 - u potpunosti se slažem

Suradnja odgojitelja i roditelja doprinosi kontinuitetu u odgojno-obrazovnom procesu.	1	2	3	4	5
Suradnja osigurava dobrobiti svih dionika procesa.	1	2	3	4	5
Suradnja odgojitelja i roditelja ima pozitivan utjecaj na cjeloviti razvoj djeteta.	1	2	3	4	5
Suradnja predstavlja jedan od najvećih izazova u odgojno-obrazovnom radu.	1	2	3	4	5

Molimo Vas da svaku od navedenih tvrdnji koje se odnose na **procjenu kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima** pažljivo pročitate i na skali od 1 do 5 označite u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama. Pri čemu brojevi znače sljedeće: 1 - nipošto se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se, 5 - u potpunosti se slažem

	1 - nipošto se ne slažem	2 - ne slažem se	3 - niti se slažem niti se ne slažem	4 - slažem se	5 - u potpunosti se slažem
Tijekom formalnog obrazovanja stekao/la sam potrebne kompetencije za suradnju.	1	2	3	4	5
Iskustvom se stječu kompetencije za suradnju.	1	2	3	4	5
Stručno se usavršavam na području kompetencija za suradnju s roditeljima.	1	2	3	4	5
Smatram da posjedujem komunikacijske vještine nužne za ostvarivanje suradničkih odnosa s roditeljima.	1	2	3	4	5

Smatram da posjedujem kompetencije za rješavanje konfliktnih situacija s roditeljima.	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Molimo Vas da svaku od navedenih tvrdnji koje se odnose na **stavove odgojitelja o suradnji s roditeljima djeteta s posebnim potrebama** pažljivo pročitate i na skali od 1 do 5 označite u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama. Pri čemu brojevi znače sljedeće: 1 - nipošto se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se, 5 - u potpunosti se slažem

	1 - nipošto se ne slažem	2 - ne slažem se	3 - niti se slažem niti se ne slažem	4 - slažem se	5 - u potpunosti se slažem
Suradnja s roditeljima djeteta s posebnim potrebama utječe na inkluziju djeteta.	1	2	3	4	5
Roditelji djeteta s posebnim potrebama otvoreni su za suradnju.	1	2	3	4	5
Najzahtjevnija profesionalna uloga odgojitelja je ostvarivanje suradničkog odnosa s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.	1	2	3	4	5
Suradnički odnosi s roditeljima djeteta s posebnim potrebama izuzetno su kvalitetni.	1	2	3	4	5

Molimo Vas da svaku od navedenih tvrdnji koje se odnose na **procjenu kompetencija odgojitelja za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama** pažljivo pročitate i na skali od 1 do 5 označite u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama. Pri čemu brojevi

znače sljedeće: 1 - nipošto se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se, 5 - u potpunosti se slažem

	1 - nipošto se ne slažem	2 - ne slažem se	3 - niti se slažem niti se ne slažem	4 - slažem se	5 - u potpunosti se slažem
Tijekom formalnog obrazovanja stekao/la sam dovoljno kompetencija za suradnju s roditeljima djeteta s posebnim potrebama.	1	2	3	4	5
Smatram da sam kompetentna/an za informirati roditelje o djetetovom razvoju kao i promjenama u ponašanju.	1	2	3	4	5
Kompetentna/an sam pružiti emocionalnu podršku roditeljima djeteta s posebnim potrebama.	1	2	3	4	5
Kompetentna/an sam informirati roditelje o neprihvatljivim oblicima djetetova ponašanja.	1	2	3	4	5
Kompetentna/an sam za poticanje roditelja djeteta s posebnim potrebama za suradnju.	1	2	3	4	5

Želite li nešto dodati?

Hvala Vam na suradnji!

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja GABRIELA VULIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 1. srpnja 2024.

Potpis

Gabriela Vulić

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: GABRIELA VULIĆ

Naslov rada: SURADNJA ODGOJITELJA I RODITELJA DJETETA S
POSEBNIM POTREBAMA

Znanstveno područje i polje: DRUŠTVENE ZNANOSTI, PEDAGOGIJA

Vrsta rada: DIPLOMSKI RAD, ISTRAŽIVAČKI

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

DOC. DR. SC. TONI MAGLICA

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

DOC. DR. SC. TONI MAGLICA

DOC. DR. SC. SUZANA TOMAŠ

PRED. VEDRANA VUČKOVIĆ

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 1. srpnja 2024.

Potpis studenta/studentice:

Gabriela Vulić

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.